

राजस्थान लोक सेवा आयोग, अजमेर

सहायक आचार्य – भाषाविज्ञान, संस्कृत शिक्षा विभाग के पदों हेतु प्रतियोगी परीक्षा का पाठ्यक्रम

द्वितीयपत्रम्

इकाई-1 : संस्कृतसाहित्येतिहासः –

- वैदिकसाहित्यस्य विस्तृतेतिहासः –संहिता, ब्राह्मणाः, आरण्यकानि, उपनिषदः, वेदाङ्गानि इत्येतेषां सामान्यमध्ययनम्
- शास्त्रीयसाहित्यस्येतिहासः –
- ज्योतिषशास्त्रम्, धर्मशास्त्रम्, दर्शनशास्त्रम्, व्याकरणशास्त्रम्, आयुर्वेदशास्त्रम् इत्येतेषां सामान्यमध्ययनम्।
- लौकिकसंस्कृतसाहित्यस्येतिहासः –
- पौराणिकसाहित्यम्, रामायणम्, महाभारतम्, महाकाव्यानि, रूपकाणि, गद्यकाव्यम्, गीतिकाव्यम्, मुक्तककाव्यम् इत्येतेषां कालनिर्धारणं विषयवस्तूनां सामान्यज्ञानं च।

इकाई-2 : अभिलेखाः –

- अधोलिखितानामभिलेखानां कालक्रमानुसारं विषयवस्तूनां परिज्ञानम् अशोकस्याभिलेखाः, प्रमुखशिलालेखाः प्रमुखस्तम्भलेखाः मौर्योत्तरकालीनाभिलेखाः – कनिष्कस्य शासकीय-अभिलेखाः (सारनाथ- बौद्ध-प्रतिमालेखाः) रुद्रदाम्नः गिरनारशिलालेखः, हस्तिगुम्फाभिलेखाः गुप्तकालीन-गुप्तोत्तरकालीनाभिलेखाः – समुद्रगुप्तस्य इलाहाबादस्तम्भलेखः, यशोधर्मणः मन्दसौरशिलालेखः, हर्षस्य बाँसखेडा ताम्रपट्टाभिलेखः, पुलकेशिन्-द्वितीयस्य ऐहोलशिलालेखः।

इकाई-3 : भारतीय दर्शनम् –

- अधोलिखितग्रन्थानामध्ययनम्
- ईश्वरकृष्णस्य सांख्यकारिका- सत्कार्यवादः, पुरुषस्वरूपम् प्रकृतिस्वरूपम्, सृष्टिक्रमः, प्रत्ययसर्गः, कैवल्यम्।
- सदानन्दस्य वेदान्तसारः- अनुबन्ध-चतुष्टयम्, अज्ञानम्, अध्यारोपः, अपवादः, लिङ्गशरीरोत्पत्तिः, पंचीकरणम्, विवर्तः, महावाक्यानि, (तत्त्वमसि, अहं ब्रह्माऽस्मि), जीवन्मुक्तः।

- केशवमिश्रस्य तर्कभाषा – पदार्थाः, कारणानि, प्रमाणानि, हेत्वाभासाः, प्रामाण्यवादः, प्रमेयाः ।
- पतञ्जलेः योगसूत्रम् (व्यासभाष्यम्)– चित्तभूमयः चित्तवृत्तयः, ईश्वरस्यस्वरूपम्, योगाङ्गानि, समाधिः, कैवल्यम् ।

इकाई-4 : व्याकरणम् –

- महाभाष्यम् (पस्पशाह्निकम्)–
शब्दपरिभाषा, शब्दार्थ-सम्बन्धः, व्याकरणाध्ययनस्य प्रमुखानि प्रयोजनानि, व्याकरणस्य परिभाषा, साधुशब्दप्रयोगस्य परिणामः, व्याकरण-पद्धतिः ।
- वाक्यपदीयम् (ब्रह्मकाण्डम्) –
स्फोट-ध्वनिसम्बन्धः, शब्दार्थसम्बन्धः, ध्वनेः प्रकाराः, भाषास्तरम् ।

इकाई-5 : साहित्यम् –

- साहित्यदर्पणः– काव्यस्य परिभाषा, अन्येषां परिभाषाणां खण्डनम्, शब्दशक्तयः, काव्यभेदाः ।
- भरतस्य नाट्यशास्त्रम् (द्वितीयोऽध्यायः) ।
- विक्रमांकदेवचरितम् (प्रथमसर्गः) ।
- रघुवंशम् (प्रथमसर्गः) ।
- किरातार्जुनीयम् (प्रथमसर्गः) ।

Note: - Pattern of Question Paper

1. Objective type paper
2. Maximum Marks: 75
3. Number of Questions: 150
4. Duration of Paper: Three Hours
5. All questions carry equal marks.
6. There will be Negative Marking.